

Europejski Rzecznik
Praw Obywatelskich

Decyzja Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich kończąca dochodzenie w sprawie skargi 3082/2009/MHZ przeciwko Komisji Europejskiej

Decyzja

Sprawa 3082/2009/MHZ - Otwarta 02/02/2010 - Decyzja z 20/12/2010

Skarżąca, polska studentka czwartego roku, nie została przyjęta na staż do Komisji ze względu na nieukończone studia. W tym czasie jej uniwersytet był w trakcie przyjmowania zasad procesu bolońskiego. W wyniku tego niektórzy studenci z jej wydziału w dalszym ciągu studiowali zgodnie z poprzednim systemem, który wymagał pięciu lat studiów przed uzyskaniem dyplomu (magistra). Niektórzy studenci studiowali jednak zgodnie z nowym systemem i mogli uzyskać tytuł licencjata już po trzech latach.

Skarżąca uznała, że Komisja powinna wziąć to pod uwagę i przyjmować obie kategorie studentów na staż po ukończeniu trzech lat studiów. Zwróciła się zatem do Rzecznika.

W swojej opinii Komisja stwierdziła, że nie zamierza zmieniać swojej polityki i utrzymała zasadę, że kandydaci mogą zgłaszać się tylko po zakończeniu pełnego cyklu studiów i uzyskaniu dyplomu. Komisja podkreśliła również, że nie zamierza brać pod uwagę odpowiedniej długości studiów lub liczby punktów uzyskanych w ramach innych cykli kształcenia.

Rzecznik zauważył, że na przedmiotowej stronie internetowej Komisja odpowiednio informuje kandydatów o wymogach dotyczących „podstawowych dyplomów”. Wobec posiadanej przez Komisję niezaprzeczalnej swobody w określaniu warunków przyjęcia do programu staży Rzecznik uznał, że polityka Komisji nie stanowiła oczywistego błędu. Stwierdził zatem, że nie ma potrzeby prowadzenia dalszego postępowania w tej sprawie.

Stan faktyczny

1. „Proces boloński” został zapoczątkowany przez ministrów odpowiedzialnych za edukację w 29 krajach europejskich. Jego celem było utworzenie europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego dzięki stosowaniu w całej Europie bardziej porównywalnych i zgodnych standardów w zakresie tytułów naukowych i zapewniania jakości. Deklaracja bolońska została podpisana w 1999 r. W 2005 r. przyjęto deklarację z Bergen, na mocy której wprowadzono podstawowy system trzech cykli zdobywania wyższego wykształcenia. Pierwszy cykl zazwyczaj kończy się

nadaniem tytułu licencjata po trzech latach studiów (przynajmniej 180 punktów w ramach europejski system transferu i akumulacji punktów („punktów ECTS”), 60 punktów ECTS za jeden rok akademicki); drugi cykl kończy się uzyskaniem tytułu magistra (90–120 punktów ECTS); trzeci cykl kończy się nadaniem tytułu doktorskiego (nie podaje się zakresu punktów ECTS).

2. Skarżąca studiowała na polskim uniwersytecie, który znajdował się w okresie przejściowym w trakcie wprowadzania odnośnych przepisów dotyczących „procesu bolońskiego”. W sierpniu 2009 r. po ukończeniu czterech lat studiów ubiegała się o staż w Komisji.

3. W dniu 4 listopada 2009 r. jej wniosek został odrzucony na podstawie tego, że nie posiadała ona dyplomu potwierdzającego ukończenie przynajmniej pierwszego cyklu wykształcenia uniwersyteckiego (dyplomu licencjata). Komisja powołała się na punkt 2.2.1 regulaminu Komisji, który dotyczy oficjalnego systemu staży w Komisji Europejskiej [1] [\[Link\]](#) stanowi, że *„kandydaci muszą mieć ukończony pierwszy cykl studiów szkolnictwa wyższego (wykształcenie wyższe) i uzyskać dyplom lub równoważny dokument przed upływem terminu składania wniosków”*.

4. W dniu 19 listopada 2009 r. skarżąca zwróciła się do Komisji o ponowne rozpatrzenie wydanej wcześniej decyzji. Stwierdziła, że studenci na jej wydziale realizują dwa różne cykle studiów wyższych. Pierwsza grupa studentów (do której zaliczała się skarżąca) składała się z osób, które rozpoczęły studia przed uchwaleniem deklaracji z Bergen. Ci studenci musieli studiować pięć lat, aby otrzymać swój pierwszy dyplom. Innymi słowy po pięciu latach studiów otrzymają oni dyplom magistra, a w międzyczasie nie można im wydać dyplomu licencjata. Do drugiej grupy należeli studenci, którzy rozpoczęli studia po wprowadzeniu procesu bolońskiego i mogli otrzymać dyplom licencjata po trzech latach studiów. Następnie mogli zdecydować, czy chcą odbyć dwa dodatkowe lata studiów magisterskich. Składając skargę na koniec stwierdziła, iż jako osoba studiująca w cyklu sprzed procesu bolońskiego jest dyskryminowana z tego powodu, że nie może starać się o staż po trzech latach studiów, ponieważ pierwszy dyplom może otrzymać dopiero po pięciu latach. Oświadczyła również, że w chwili, gdy ubiegała się o staż, miała już za sobą cztery lata studiów magisterskich i uważa, że posiadała wówczas taki sam poziom wiedzy jak studenci, którzy na tym samym wydziale otrzymują tytuł licencjata po trzyletnich studiach, a nawet wyższy.

5. Komisja udzieliła odpowiedzi w dniu 2 grudnia 2009 r. Komisja uznała, że skarżąca niewłaściwie zrozumiała charakter programu staży w Komisji. *Komisja wyjaśniła, że celem przedmiotowego programu nie jest oferowanie staży „w ramach studiów uniwersyteckich”, ale możliwość zdobycia pierwszych doświadczeń zawodowych przez młodych absolwentów uniwersytetu. Stażyści pracują jako urzędnicy administracyjni w służbach Komisji i powinni posiadać kwalifikacje zawodowe. Z tego powodu Komisja wymaga tytułu akademickiego i nie akceptuje odpowiedników punktów ECTS. Komisja oświadczyła, że „pomimo procesu bolońskiego w wielu krajach nadal istnieją cykle nauki trwające dłużej niż 3 lata.” Kandydaci, którzy odbywają studia trwające dłużej niż trzyletni cykl nauczania mogą starać się o staż w Komisji dopiero po zakończeniu pełnego cyklu studiów i otrzymaniu stosownego tytułu. Na koniec Komisja stwierdziła, że stosuje takie same kryteria, jak EPSO i odrzuciła odwołanie skarżącej.*

6. Skarżąca nie była usatysfakcjonowana powyższą odpowiedzią i zwróciła się do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich.

Przedmiot dochodzenia

7. Rzecznik podjął decyzję o wszczęciu niniejszego dochodzenia w oparciu o następujący zarzut [\[2\]](#) [\[Link\]](#) i roszczenie:

(1) Skarżąca utrzymuje, że Komisja postąpiła niesprawiedliwie, odrzucając jej wniosek.

(2) W związku z tym skarżąca twierdzi, że Komisja powinna zmienić swoje przepisy dotyczące staży lub interpretować je w sposób uwzględniający sytuację studentów tych wydziałów, które znajdują się w okresie przejściowym i przyjmują odnośne przepisy dotyczące procesu bolońskiego. W takiej sytuacji ci studenci, w tym również skarżąca, kwalifikowaliby się na staże w Komisji.

Dochodzenie

8. Skarga została przesłana do Rzecznika w dniu 10 grudnia 2009 r. W dniu 2 lutego 2010 r. Rzecznik wszczął dochodzenie i przesłał skargę do Komisji z wnioskiem o opinię. Komisja przesłała swoją opinię w dniu 5 maja 2010 r. Następnie przesłała tłumaczenie opinii na język polski, które zostało przekazane skarżącej wraz z prośbą o przedstawienie uwag do dnia 30 czerwca 2010 r. Skarżąca nie przedstawiła żadnych uwag.

Analiza i wnioski Rzecznika

**A. Zarzut niesprawiedliwego odrzucenia wniosku skarżącej.
Roszczenie dotyczące zmiany przepisów lub ich interpretacji**

Argumenty przedstawione Rzecznikowi

9. Na poparcie swego zarzutu skarżąca stwierdziła, że Komisja nie wzięła pod uwagę sytuacji studentów tych wydziałów, które znajdują się w okresie przejściowym i przyjmują odnośne przepisy dotyczące procesu bolońskiego.

10. Ponadto stwierdziła, że oświadczenie Komisji zawarte w odpowiedzi z dnia 2 grudnia 2009 r. dotyczące celu staży nie było zadowalające, ponieważ skarżąca nie chciała odbywać stażu „w ramach studiów uniwersyteckich„ (już odbyła tego rodzaju staż).

11. W swojej opinii Komisja potwierdziła swój wcześniejszy pogląd, że nastąpiło nieporozumienie co do kwalifikacji wymaganych do ubiegania się o program stażu w Komisji. Komisja podkreśliła, że celem stażu jest „możliwość zdobycia pierwszych doświadczeń zawodowych przez młodych absolwentów uniwersytetu.”

12. Komisja przypomniała, że istnieją zarówno studia trwające więcej niż trzy lata, jak i studia trzyletnie, po których można uzyskać dyplom i że jest to uzależnione od ustanowionego przez uniwersytet programu studiów umożliwiającego otrzymanie dyplomu. Pomimo funkcjonowania procesu bolońskiego na wielu uniwersytetach, nadal istnieją cykle studiów trwające ponad trzy lata. Fakt ten nie ma jednak wpływu na sytuację skarżącą.

13. Komisja zajmuje konsekwentne stanowisko wobec kandydatów na stanowisko „administratora” w Komisji. Zarówno Europejski Urząd Doboru Kadr, jak i Biuro ds. Staży wymagają od kandydatów dyplomu i jest to wyraźnie zaznaczone na stronie internetowej Komisji w kryteriach kwalifikacji. Kandydaci mogą zatem ubiegać się o staż po zakończeniu pełnego cyklu studiów i uzyskaniu dyplomu. W związku z tym nie ma tutaj znaczenia równowaga lat studiów lub punkty zdobyte w ramach innych cykli nauki.

14. Na koniec Komisja stwierdziła, że nie zamierza zmieniać swojej polityki w tej kwestii.

Ocena Rzecznika

15. Na początku Rzecznik podziękował Komisji za wyjaśnienia dotyczące jej polityki, według której stażysty – ponieważ wykonują takie same obowiązki jak administratorzy Komisji – muszą posiadać takie same dokumenty potwierdzające kwalifikacje uniwersyteckie, jak te, których wymaga się od kandydatów na administratorów. Komisja wyjaśniła także, jaki jest cel jej programu staży.

16. Ponadto Rzecznik podkreśla, że to Komisja decyduje o tym, kto i na jakich warunkach może ubiegać się o proponowane przez nią staże. Rzecznik uważa również, że na swojej stronie internetowej Komisja w należyty sposób informuje kandydatów o tych warunkach, a zwłaszcza o tym, jak należy rozumieć wymóg dotyczący posiadania podstawowych dyplomów. [3] [\[Link\]](#). Na koniec Rzecznik stwierdza, że w tej sprawie Komisja konsekwentnie zastosowała przepisy regulujące oficjalny program staży w ich obecnym brzmieniu.

17. Wszczynając niniejsze dochodzenie, Rzecznik chciał jednak podzielić się z Komisją obawami skarżącej oraz własnymi obawami dotyczącymi tego, że istnieje grupa wykwalifikowanych młodych ludzi, którzy posiadają kompetencje umożliwiające wykonywanie zadań przewidzianych przez Komisję dla stażystów, ale, będąc w pewnym stopniu „ofiarami” procesu przemian na swoich uczelniach – czyli dostosowywania przez rzeczne uczelnie programów studiów do procesu bolońskiego – nie mogą ubiegać się o staże w Komisji. Jak słusznie zauważyła skarżąca w korespondencji z Komisją istnieją studenci, którzy rozpoczęli studia wówczas, gdy tytuł licencjata nie był jeszcze przewidziany i potrzebują pięciu lat na

uzyskania swego pierwszego dyplomu (magistra), podczas gdy studenci, którzy rozpoczęli studia przed procesem bolońskim potrzebują tylko trzech lat, aby zdobyć swój pierwszy dyplom (licencjata). A zatem dyplom magistra uzyskany po pięcioletnich studiach powinien mieć większe znaczenie od dyplomu licencjata otrzymanego po trzech latach studiów. Wynika z tego, że po trzech latach studiów magisterskich studenci mogą dysponować podobnym zasobem wiedzy co absolwenci tego samego wydziału, którzy uzyskali stopień licencjata i należałoby sądzić, że ci pierwsi mogą sobie poradzić z obowiązkami stażystów w Komisji w taki sam sposób jak ci ostatni. Ponieważ możliwości decyzyjne administracji związane z braniem pod uwagę dyplomu do celów programu stażu nie są takie same jak w przypadku brania pod uwagę dyplomu w celu zatrudnienia urzędnika na podstawie regulaminu pracowniczego urzędników Unii, wszczynając niniejsze dochodzenie, Rzecznik nie mógł wykluczyć, iż Komisja może przyjąć „tymczasowe przepisy dotyczące procesu bolońskiego” w odniesieniu do programu staży i uwzględniać również europejski system transferu i akumulacji punktów do celów oceny wniosków o odbycie stażu.

18. Komisja stanowczo wykluczyła jednak wszelkie zmiany w swojej obecnej polityce dotyczącej staży i utrzymuje, że kandydaci mogą ubiegać się o staż tylko po zakończeniu pełnego cyklu nauki i uzyskaniu dyplomu. Komisja utrzymuje również, że *nie zamierza brać pod uwagę równoważności lat studiów lub* punktów zdobytych w ramach innych cykli nauki, które w tym przypadku nie mają znaczenia.

19. Wobec niezaprzeczalnej swobody, jaką cieszy się Komisja podczas ustalania warunków przyjmowania na staże, Rzecznik uznaje, że podejścia politycznego Komisji nie można uznać za oczywisty błąd, przez co stwierdza, że dalsze dochodzenie w tej sprawie jest nieuzasadnione i w związku z tym zamyka sprawę.

B. Wnioski

Na podstawie dochodzenia w sprawie skargi Rzecznik postanawia zamknąć je z następującym wnioskiem:

Dalsze dochodzenie jest nieuzasadnione.

Skarżąca i Komisja zostaną poinformowani o tej decyzji.

P. Nikiforos Diamandouros

Sporządzono w Strasburgu, 20 grudzień 2010

[1] [\[Link\]](#) Decyzja Komisji Europejskiej z dnia 2 marca 2005 r., C(2005)458.

[2] [\[Link\]](#) W swojej skardze skarżąca przedstawiła również zarzut, że Komisja ją dyskryminuje i

porównała swoją sytuację z sytuacją studentów, którzy mogą otrzymać pierwszy dyplom po trzech, a nie po pięciu latach studiów. Rzecznik nie miał wystarczających podstaw do rozpatrywania tego zarzutu. Nawiązał do ugruntowanego już orzecznictwa sądów wspólnotowych, z którego wynika, że zasada równego traktowania (lub niedyskryminacji) zostaje naruszona wówczas, gdy dwie kategorie osób, których sytuacja prawna i faktyczna zasadniczo się nie różni, są traktowane w różny sposób (przykładowo: sprawa T-211/95 Petit-Laurent przeciwko Komisji [1997] ECR-SC I-A-21 i II-57, ust. 56). W przypadku skarżącej istniała jednak faktyczna różnica pomiędzy studentami, którzy rozpoczęli studia przed wprowadzeniem procesu bolońskiego i po jego wprowadzeniu.

[3] [Link]http://ec.europa.eu/stages/rules/rules_en.htm [Link]. W części zatytułowanej „Załącznik I – Dyplomy wymagane do odbycia stażu” Komisja zamieściła następującą informację: *„W wielu krajach trwa reforma uniwersytetów. W związku z tym obecnie nie ma możliwości przedstawienia całościowej listy podstawowych dyplomów. Proszę mieć na uwadze, że mogą się państwo ubiegać o staż tylko wówczas, gdy otrzymali państwo dyplom studiów na poziomie uniwersyteckim, wymagających przynajmniej trzech lat nauki (patrz punkt 2.2 regulaminu). Punkty ECTS nie są akceptowane jako odpowiednik dyplomu . ”* (Podkreślenie Komisji)